

Рябцева А.С., ст. гр. ПУА-16-1мд, науковий керівник - к.філос.н., доц. Товарниченко В.О

ПЕРЕКОНАННЯ: ЗНАННЯ ТА ВІРА У ПІЗНАВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра філософії та суспільних наук

Великим кроком в історії розвитку світоглядної культури людства стала наука, або науковий підхід до аналізу, пояснення і характеристики відношення «людина – світ». Наука як світоглядний феномен має декілька визначень. Кожне з них закономірно підкреслює її перетворюючу спрямованість. Завдяки науці людство використовує сили природи, організує виробництво та впливає на суспільні відносини. При цьому, наука завжди черпає свої сили у знанні. Саме слово «наука» буквально означає «знання». *Знання* – це елементарний, відносно завершений образ дійсності, який твориться людською свідомістю. Так звані елементарні знання у вигляді чуттєвої інформації існують навіть у тварин, які завдяки цьому орієнтуються у світі. Елементарними життєвими знаннями володіють і діти раннього віку. Кожна людина в процесі життя отримує величезну кількість інформації про світ та про себе. Первісні люди мали чимало знань, які вони використовували, спираючись на досвід, звичаї та технології. Але це все – донаукові знання. Наукові знання суттєво відрізняються від життєвих і донаукових. Вони передбачають не лише констатацію фактів та їх опис, а й пояснення та усвідомлення в системі понять певної науки. Науковий світогляд дає відповідь не лише на питання «як?», а й на питання «чому?». Сутність наукового підходу полягає в узагальненні фактів, а також у баченні за випадковим необхідного і закономірного, а за одиночним – загального. На підставі цього такий підхід передбачає певні події, явища та об'єкти. Передбачення є вершиною наукової діяльності людини. Науковий світогляд докорінно відрізняється від релігійного. Основою цих відмінностей є відношення їх до віри. Як відомо, *релігійна віра* – це фактичне прийняття за істину того, що не піддається практичній перевірці. Науковий підхід якісно по новому трактує поняття віри, успадковане від релігійного світогляду. Віра у науковому розумінні набуває єдності з істиною. Віра розглядається як впевненість, яка ґрунтується на знанні, яке має системність та практичне підтвердження. Наукова віра існує як логічний зв'язок, який впливає з фактів та раніше встановлених істин. Саме тому аргументовані результати наукового світогляду набувають гласності і мають силу переконання. Однак, найчастіше віру пов'язують лише з релігійним світоглядом, проте поняття віри значно ширше. Вірити можна не тільки у богів, а й у можливість формування певної суспільної моделі, побудову державного устрою, у власні можливості, тощо. Відмінність віри і знання можна відзначити словами Платона: «А тим часом переконанням володіють ті, що довідалися, і ті, що повірили». Таким чином, бути переконаним у чому-небудь можна як на основі віри, так і на основі знання. У *переконанні-вірі* переважає суб'єктивна впевненість. Вона може породжуватися неусвідомленими емоціями, почуттями та інтуїцією. При цьому нівелюється потреба в аргументації, раціоналізації та доказовості. На противагу цьому для *переконань-знань* характерна опора на достовірну інформацію та логічну обґрунтованість. У житті людини важливу роль відіграє кожен з цих видів переконання. *Переконання* – це усвідомлена потреба особистості діяти відповідно до своїх ціннісних орієнтацій. Особисто значимі для людини переконання багато в чому визначають її практичну діяльність та модель поведінки.

Переконання притаманні людині з будь-яким типом світогляду, але джерела їх різні. Одним з них є життєвий досвід. Осмислюючи реальні факти свого повсякденного буття, життя оточуючих людей, людина приходить до важливих для себе висновків і узагальнень. Нерідко переконання виникають не в результаті міркувань, а в підсумку мимовільного засвоєння якоїсь думки, готового висновку чи під впливом почуттів і настроїв.

